

גנזי מלכים

גנזים ציצים ופרחים על פרשיות השבוע משולחנם ומשנתם של רבותינו חכמי תימן זיע"א

פרשת וירא - חיי שרה
גליון י'

חדש במאורות

בית ההוראה העולמי לקהילות קודש תימן
בראשות מרנן ורבנן שליט"א

תובנות בפרשה

במשנת הגאון רבינו יחיא אלשיך זצ"ל

~ לרגל יומא דהילולא ~

בסייעתא דשמיא, מעמד מיוחד ורב רושם של הכנסת ספר תורה וחנוכת בית המדרש המרכזי (המחודש) לקהילות תימן בעיר בני ברק ברחוב אבטליון 20, נערך ביום שני כ"ח תשרי ה'תש"פ, במעמד גדולי ישראל שליט"א. כל הפרטים בגליון זה.

שאלות ותשובות

משולחנם של רבני בית ההוראה שליט"א

בדין השימוש במברשת שיניים בשבת
מאת הגאון רבי אוריאל חוברת שליט"א
רב הישוב נחליאל, וחבר ביה"ד לממונות מטה בנימין

שאלה: הנה ראיתי, שיש שכותבים שצריך מברשת מיוחדת לשבת וימים טובים, משום עובדין דחול. מהי ההלכה למעשה בזה. וכן רציתי לשאול, האם מותר לשטוף את המברשת לאחר הצחצוח בשבת, או שאסור משום מכין מקודש לחול.
תשובה: מאחר שיש בזה פרטים רבים שדנו כבר בהם בספרי ההלכה, כגון אם בכלל מותר לצחצח שיניים אליבא דכולי עלמא, או לחשוש משום סחיטה וכדומה. ואם אכן מותר, האם עם משחת שיניים או רק עם נוזל. וכן אם על ידי הצחצוח, מוציא דם מהחניכיים או לא, שאם ודאי מוציא דם הוי ליה פסיק רישיה אע"פ שאינו מתכוון, שאז אסור משום חובל. ואם צריך מברשת מיוחדת לשבת משום שלא יהיה עובדין דחול, או שיכול להשימש בשבת באותה מברשת מבלי חשש עובדין דחול. וכן אם מותר לשטוף את המברשת לאחר צחצוח, או שיש בזה הכנה לחול. וכן אם יש בצחצוח משום רפואה בשבת, ולמעשה אין לחשוש משום רפואה כיון שכל הבריאים מצחצחים שיניים. אשר על כן אתיחס בקצרה רק על עצם השאלה הלכה למעשה:
לשאלה א', אם צריך מברשת מיוחדת לשבת ויום טוב משום עובדין דחול. זו תשובתך, הן אמת שאע"פ שאין בידני לגזור גזירות חדשות משום עובדין דחול, מכל מקום רבים גם מגדולי הפוסקים בדורינו חוששים לעובדין דחול, ולהצריך מברשת שיניים מיוחדת לשבת. וכמו שכתב המשנה ברורה (סימן ש"ג ס"ק פ"ז) לענין תיקון השיער בכלי העשוי משער חזיר, שדוקא לסרוק אסור בו, אבל לתקן מותר. וכתב שם תנאי, שיהיה הכלי העשוי משער חזיר מיוחד לשבת, כדי שלא יהיה מחזי כעובדין

השבויים, ובפרט באותה השבת בה החרף המתח בין הצדדים, נשאו תפילות בכל הישיבות ובתי הכנסת. בבית הכנסת 'בדיחי' ברחוב עמוס בירושלים, כבר סיימו הציבור את תפילת ערבית של ליל שבת, ופנו ללכת לביתם. אלא שלפתע נשקפה מהפתח דמותו ההדורה של רבינו זצוק"ל. הקהל מיד שב למקומו, ורבינו פנה לקהל ואמר: "אחינו בית ישראל נתונים בצרה ובשביה. לפיכך נתפלל כמה פרקי תהלים להצלתם". וכך, העמיד רבינו את התינוקות של בית רבן במרכז בית הכנסת, וכל הקהל החלו לומר פרקי תהלים בניעימה איטית מעומק הלב. רבינו אף פתח את ההיכל שבו הספרי תורה, טמן את ראשו בין הספרים, ושקע בתפילתו.

מדי פעם הורה לקהל להוסיף כמה פרקי תהלים. לאחר זמן מה, סיים רבינו את תפילתו, פנה לקהל ואמר דבר מפליא: "משמים קיבלו את תפילתנו, וביום ראשון השבויים יחזרו לארץ". יתכן שהקהל לא שם לב לדברי רבינו ולהבטחה המפורשת שיצאה מפיו, שכן בחייו לא נתגלה עוצם קדושתו לרוב הציבור, ולכן לא ייחסו כל כך חשיבות לדבריו.

אך אחד מחסידיו של רבינו, נתעצב אל לבו מאד, בחושו, כיצד אמר רבינו דברים אלו שנראו רחוקים מאד מהמציאות - מה יהיה אם ביום ראשון השבויים לא יגיעו ארצה, וכי יהיו דברי רבינו ללעג בין הבריות? כך היה הולך ותמה, וכל אותה שבת ישב בצער ובתמהון לבב.

רק ביום ראשון, כאשר נודע בין הבריות כי מבצע ההצלה הצליח מעל ומעבר למשוער, וכל השבויים חזרו לביתם ללא כל פגע, נודע הדבר למפרע כי דבריו של רבינו הגדול לא שבו ריקם, ודבר מדבריו לא נפל ארצה. זכותו תעמוד לנו לעד.

(רבינו יחיא אלשיך)

מגדולי וענקי הרוח שעמדו לעם ישראל בכלל וליהדות תימן בפרט בדורות האחרונים, היה הגאון הקדוש רבינו יחיא אלשיך זצוק"ל. בדברים דלהלן נעלה מעט קווים לדמותו, אשר כמובן אינם אלא מעט מזעיר מהיקף דמותו רבת האנפין.

אהבת התורה היוקדת אשר בערה בקרבו בשלהבת אש קודש, מילאה את כל ישותו של רבינו. אחד מגדולי ראשי הישיבות שח: "היה זה כל כך מעורר ומלהיב, לראות יהודי שכל כולו תורה, בעל היקף ידיעות מדהים בכל חלקי התורה, ממש ש"ס חי ומהלך. מה נהדר היה מחזה מרהיב עין זה להביט ולראות מול העיניים בגאון עצום זה, כאשר זכורני כי כשהיו ניגשים אל רבי יחיא בשאלות, היו קולחים מפיו דפי גמרא ורמב"ם בלי שום התאמצות, כאילו שולף הוא את זה מהשרוול. גם צורת לימודו היתה באופן מדהים, בדרך כלל אפילו לא היה קורא בפיו מתוך הגמרא, רק היה עובר במבט חזק על העמוד, וכך עובר ומדפדף לעמוד הבא, ובכך היה מעביר ומדפדף בעינו החדה עשרות רבות של דפי גמרא בזמן מועט מאד. אך בנוסף לכל, ידיעת התורה אצלו לא היתה שטחית כלל וכלל, אלא חודרת באופן עיוני ועמוק לתוך נבכי הסוגיות."

הסיפור המופלא הבא, לו היו עדים עשרות אנשים, אשר נשמע מפי בעל המעשה, ממחיש לנו את גדלותו וקדושתו הנוראה של רבינו.

לפני כמה עשרות שנים, הזדעזעה ארץ ישראל ת"ק על ת"ק פרסה, כאשר התברר כי מטוס מחברת התעופה 'אנטבה', נחטף על ידי טרוריסטים, אשר הפרידו את נוסעיו הגוים מנוסעיו היהודים, והנחיתוהו בארץ 'אוגנדה' שבאפריקה, כאשר הם מחזיקים בשבי בכל היהודים שעמם. סכנה גדולה ועצומה נשקפה לאותם היהודים, שהיו מוחזקים בשבי על ידי חיות אדם אלו.

בכל ארץ ישראל נשאו תפילות להצלת

פתגמי אורייתא

ציצים ופרחים במשנת רבותינו זיע"א

(המשך מעמוד 1)

דחול, עיי"ש. וכן לעניין גירוד הגוף בכלי בשבת, שיהיה בכלי מיוחד, עיין בשו"ע סימן שכ"ז סעיף ג', ובמשנה ברורה שם ס"ק י'. וכן כתב בשו"ת שבט הלוי (חלק ה' סימן מ"ה), עיי"ש. וכן כתב בשו"ת מנחת יצחק (חלק ג' סימן מ"ח) לאסור באותה מברשת גם מטעם עובדין דחול, עיי"ש. וכן כתב בשו"ת יביע אומר (חלק ד' אורח חיים סימן ל' אות כ') בזו הלשון, נכון להחמיר לייחד מברשת שיניים לשבת כדי להינצל מעניין עובדין דחול, עיי"ש.

אמנם יש מקילים ולא חוששים משום עובדין דחול, וכמו שכתב לה: דיא בשו"ת אגרות משה (אורח חיים חלק א' סימן קי"ב) וז"ל, ובדבר לנקות שנים בשבת וי"ט עם טוט פעיסט (כלומר במשחת שיניים) פשוט שאסור שהוא ממחק. ובלא טוט פעיסט (כלומר בלי משחת שיניים, א"ח) בהבראש (כלומר במברשת) המיוחד לזה, מותר, שהוא כמו רחיצת שאר אבר אחד, עיי"ש. וכן ראיתי בשו"ת אור לציון (חלק ב' פרק ל"ה שאלה ו') שכתב, אין מנהגינו לייחד מברשת לשבת, ולא חיישינן לעובדין דחול, עיי"ש. ועיין עוד בספר שמירת שבת כהלכתה (חלק א' פרק י"ד הלכה ל"ד הערה צ"ה). ואכמ"ל. לסיכום הלכה למעשה: הגם שיש מחמירים להצריך מברשת מיוחדת לשבת, המיקל יש לו על מי לסמוך, והמחמיר תבוא עליו ברכה.

לשאלה ב', אם מותר לשטוף את המברשת לאחר הצחצוח בשבת או שאסור משום מכין. זו תשובתך, בערב שבת כשמצחצח שיניים פשוט שמותר לרחוץ את המברשת, כיון שהוא זקוק לו עדיין בשבת, וכמו שמותר לרחוץ כלים בערש"ק בזמן שהוא צריך אותם לשבת בבוקר או לסעודה שלישית. אבל בבוקר כשמצחצח שיניים ולאחר מכן בצהריים לאחר מנוחת שבת אינו מצחצח, פשוט שיש בזה משום הכנה לחול, אף על פי שאינו מתכוון להכינו לחול. וכן כתב בשו"ת אור לציון שם, שלא לנקות המברשת בגמר השימוש, ואם בדעתו לצחצח שוב בשבת, מותר, עיי"ש. וכן כתב בשו"ת אגרות משה שם, עיי"ש. וכן עיקר. ואע"פ שראיתי איזה חכם שכתב להיתר לשטוף את מברשת השיניים אע"פ שלא יהיה לו עוד צורך, וטעמו טעם כרס, שכביכול היום אנו רגילים ליותר הגיינה וכו'. אך דבריו אינם נכונים על פי ההלכה, דהאם נימא הכי גם בכלים לאחר סעודה שלישית. ואכמ"ל.

לסיכום הלכה למעשה: אין לרחוץ את מברשת השיניים בגמר שימוש בשבת, משום מכין משבת לחול.

דין החתמה ביציאה מהעבודה

מאת הגאון רבי איתמר הלוי מחפוד שליט"א
אב"ד חוקת משפט וראש כולל תפילה למשה

שאלה: מה הדין באשה שעובדת בגנות, והמקובל שם עפ"י הוראות ההנהלה, כי במקרה של צורך לצאת מוקדם יותר וכדו' כמו שעות רפואה של ילדה או שעות היריון וכדו', הרי היא חייבת להודיע על כך לגן ולהחתיים יציאה, ולקבל החזר מלא על זמן זה. והשאלה היא, אם באמת יש חובה לעמוד בכללים אלו, או שהיות ובין כה היא תקבל את החזר המלא על השעות שהיא יצאה מוקדם יותר, אז היא יכולה לדלג על הטירחא הנ"ל ולהחתיים יציאה כרגיל. כי התרצה שווה ואין כאן גזל לכאורה.

תשובה: לכאורה כוונת הנהלת הגן שלא תהיה תורת כל אחת ואחת בידה, ותצא בלי בקרה. ולכן חושבני, שמהטעם שהיא רוצה להעלים מידעית ההנהלה, זה גופיה הטעם של ההנהלה בחובת הדיווח.

וירץ לקראתם מפתח האהל (י"ח, ב').

על מכוניסי האורחים בתימן, מעיד ומספר הגאון רבינו אברהם ערוסי זצ"ל, בספרו על מסכת אבות אור לישירים, ואלו הם דבריו שם: וכבר היה מעשה בחסיד אחד שהיה בארץ תימן בעיר 'צבר אל-מחויית', והיה שמו מוהר"ר יחיא סעיד צבארה זצ"ל, והיה עוסק במלאכת הנפחות, והוא היה אוהב צדקה וגמילות חסדים. הלך ובנה לו בית רחוק מהמדינה כשני מילין על אם הדרך, ועשה לו חדר גדול מאד להכנסת אורחים, ושם בנה לו בית הכנסת וקנה לו ספרי תורות, ומקוה מים לטהרה, ובכל יום מוציא איפה חיטים ושתי נשים לפניו אופות ומכינות לכל עובר ושב. וכל מי שנכנס לביתו רעב יוצא כשהוא שבע. ובכל שבוע שוחט בהמה ומאכיל לכל עובר ושב - עד שיצא לו שם טוב בעולם. ומקבץ יתומים ומגדלם בתוך ביתו ומאכילם ומלבישם, ומלמדם תורה ומלמדם מלאכה ומשיאם נשים. ועוד מידה טובה היתה בו, באים האורחים ונלחמים על המקומות ועל הכלים, זה אומר שלי זה אומר שלי, והוא מביט בהם ושותק, כאילו הוא האורח והם בעל הבית. ויש אורחים יושבים בביתו שנים וחדשים ואוכלים ושותים ומתענגים, ולא דיבר אליהם כלום, לא הוא ולא אשתו ולא בניו, ויגיעים ועמלים ביום ובלילה להשביע נפש שוקקה ונפש רעבה למלא טוב.

ובכן, גדול כבודו בצדקה וגדול שמו בעולם, ויהי ה' אתו ויהי שמעו בכל הארץ. אחז מדתו של אברהם אבינו, וזן למולים ולערלים לטמאים ולטהורים, צדקתו עומדת לעד. ושלשה צדיקים בעלי צדקה מכוניסי אורחים בארץ התימן אשר צדקתם עצמה מספר, הם הנקראים בעלי שם טוב - שהיו עניים בני ביתם, ואלו הן: מוהר"ר סאלם אלעזרי זצ"ל - היה שוכן בעיר אלסדה, ומהר"ר אברהם חגבי זצ"ל - היה שוכן בעיר רוקאב בראע, והשלישי הכי נכבד הרב הנזכר לעיל, זכותם תגן עלינו אמן. עליהם אמר שלמה המלך ע"ה: "רבות בנות עשו חיל" - זה מה"ר סאלם אלעזרי ומה"ר אברהם חגבי. וזאת עלית על כלנה" - זה מה"ר יחיא סעיד צבארה הנצב"ה - והיה שכן בעיר גבל אלטרף יע"א. עד כאן דבריו שם.

(אור לישירים פ"ב מ"ז)

וְסַעְדוּ לְבַכְּם אַחַר תַּעֲבְרוּ (י"ח, ה').

יש הנוהגים להפסיק בפסוק זה מעט לאחר תיבת "אחר", כיון שעל ידי כך מתבאר יותר פירוש הפסוק. כלומר, קודם "וְסַעְדוּ לְבַכְּם", ורק "אחר" - אחר כך - "תעבורו" ותמשיכו לדרככם. וכן מבואר בתרגום. אמנם הגאון רבינו יחיא אלשיך זצ"ל אמר, שאין נוהגים כן, שהרי בעלי המסורה לא נתנו טעם מפסיק בטעמי הפסוק. ומביאור הפסוק לא יקשה, שכן הוא ביאור הפסוק, שנתן אברהם למלאכים מעט צידה לדרך, בכדי שיסעודו לבם גם בהמשך דרכם. וממילא זה ביאור הפסוק, שגם לאחר שתצאו מלפני - "וְסַעְדוּ לְבַכְּם" - מתי, "אחר תעבורו" - גם לאחר שתעברו ותלכו מכאן.

(ילקוט שינויי נוסחאות - תאג' תורת אבות דף י"ח)

אִם יֵשׁ אֶת נַפְשְׁכֶם לְקַבֵּר אֶת מֵיתִי (כ"ג, ח').

פירש רש"י, 'נפשכם' - רצונכם. ויסוד אדיר אנו למדים כאן - כותב הגאון רבינו שלמה קורח זצ"ל, כי אדם שאין בו רצון ולא דחף לנוע ולעשות, לעבוד וללמוד, לשנות ולהשיג תנות, מראה הדבר על חוסר בנפשו, נפשו חסרה, אין בכוחה להניעו לדברים ולהראות לו דרכים מתוקנות יותר שדרכם ימצא את כוחותיו האמיתיים. וכמו שאמרנו דור המדבר, נפשנו יבשה אין כל.

(דברי תורה)

ניתן לשלוח שאלות לרבנים בכתובת מייל:
sm088302222@gmail.com

מדור זה נלקט ונערך מתוך סדרת הספרים 'שולחן מלכים' על פרשיות השבוע מאת חכמי תימן זיע"א, באדיבות הגאון המחבר רבי יוסף צברי שליט"א רב ומו"ץ באלעד, ומח"ס תורת ערלה נחלת אבות ועוד.

מהנעשה והנשמע במרכז העולמי 'המאורות'

מעמד הכנסת ספר תורה וחנוכת היכל בית המדרש (המחודש)
'קהילת יעקב' לקהילות קודש תימן, בעיר בני ברק
שעל ידי המרכז הרוחני העולמי 'המאורות'

מעמד אדיר ורב רושם, של הכנסת ספר תורה יחד עם חנוכת היכל בית המדרש המחודש 'קהילת יעקב' לקהילות קודש תימן, בראשות הגאון רבי יאיר טייירי שליט"א מראשי ישיבת משכן שמעון וראש כולל בבני ברק, התקיים ביום שני כ"ט תשרי ה'תש"פ, בראשות מרנן ורבנן שליט"א.

קודם תחילת המעמד, התקבלו במעונם של גדולי ישראל שליט"א - רב הקהילה הגר"י טייירי שליט"א, והרה"ג רבי יהורם יפת שליט"א גבאי בית המדרש ורו"מ מאורות הרש"ש בארה"ק, אשר התכבדו לכתוב אות בספר התורה. כתיבת האותיות התקיימה על ידי - הגר"ח קניבסקי, הגר"ש בע"דני, הגר"ש מחפוד הגר"ד פוברסקי, הגר"נ בן שמעון, הגר"ש שטיינמן, הגר"ח פיינשטיין שליט"א ועוד רבנים חשובים.

בשעות הערב המוקדמות התקיים מעמד כתיבת האותיות, בבית מש"פחת הרה"צ רבי צדוק טייירי שליט"א, אל היכל בית המדרש המחודש - רחוב אבטליון 20 בני ברק.

בית המדרש המרכזי 'קהילת יעקב' שעל ידי המרכז העולמי ליהדות תימן 'המאורות', מהווה כמגדלור רוחני לקהילות קודש תימן לתושבי בני ברק בכלל ותושבי השכונה בפרט, כאשר בית המדרש שוקק חיים בשיעורי תורה והלכה תמידין כסדרן הנמסרים ע"י רבני הקהילה וראשי הישיבות ועוד. בית המדרש מתנהל תחת הנהגתו של רב הקהילה הגאון רבי יאיר טייירי שליט"א, מראשי ישיבת משכן שמעון וראש כולל בבני ברק, אשר גדולי ישראל עיני העדה שליט"א הם מורי הדרך ועל פיהם ישק כל דבר.

מרן הגאון רבי שלמה קורח זצוק"ל
מרא דאתרא דבני ברק וזקן רבני תימן
בביקור מיוחד בהיכל בית מדרשינו
בסוד שיח עם רב הקהילה הגר"י טייירי שליט"א

הילולא הצדיקיא

"יעלזו חסידים בכבוד, ירננו על משכבותם"

צדיקים אפילו בקבר מרננים הם בדברי תורה. (עפ"י ברכות ס"ד ע"א).

"שומר ה' את כל אוהביו" -

את לרבות שבזכות הצדיקים שאצלו,
הקב"ה שומר גם אחרים שאינם ראויים.

(עפ"י עץ חיים חלק א' דף ט' ע"ב).

רבי שלמה ב"ר יחיא קורח זצ"ל, רב העיר בני ברק
וזקן רבני תימן - י"ג מרחשון ה'תרע"ב.

רבי שלום ב"ר לוי אלשיך זצ"ל, מרבני צנעא -
י"ז מרחשון ה'תרנ"ט.

רבי צאלה ב"ר מנצור נגאר זצ"ל, אבדק"ק קפלה,
נפת סוואדיה - י"ז מרחשון ה'תש"מ.

רבי יוסף ב"ר שלום פתיחי זצ"ל, מחכמי ירושלים
י"ח מרחשון ה'תש"ס.

רבי שלום ב"ר אברהם צנעאני זצ"ל, אב"ד סוואדיה
י"ט מרחשון ה'תשכ"ט.

רבי מרדכי ב"ר יהודה שרעבי זצ"ל, ראש ישיבת נהר שלום
ומגדולי המקובלים בדור האחרון - כ' מרחשון ה'תשד"מ.

רבי אברהם ב"ר אהרן שוכר זצ"ל, אבדק"ק דוגאם
כ' מרחשון ה'תשס"א.

רבי חיים ב"ר מוסא חגבי זצ"ל, אבדק"ק רבוע, נפת כוולאן
כ' מרחשון ה'תש"י.

רבי עוואד ב"ר יחיא בדיחי זצ"ל, מחכמי צנעא
כ"א מרחשון ה'תר"ח.

רבי שלמה ב"ר יחיא קרוואני זצ"ל, מרבני רצאבה
כ"א מרחשון ה'תשמ"ג.

רבי יחיא ב"ר נתנאל אלשיך הלוי זצ"ל, רב בית הכנסת
בית אלשיך - כ"א מרחשון ה'תשנ"ז.

(עפ"י 'שערי שלמה' מאת הרה"ג רבי אלמוג שלמה אכלופי שליט"א)

הודעה חשובה!

המעוניינים להקדיש את הגליון לעילוי נשמת, רפואה
שלימה, הצלחה וכו',
וכן המעוניינים לסייע בהפצת הגליון באזור מגוריהם,
יפנו למערכת הגליון.

-גליון השבת מוקדש-

לעילוי נשמת

מורי חמי הרה"ג רבי ציון ב"ר חיים זצ"ל
וחמותי מרת מזל סעדה ב"ר דוד ע"ה

לבית משפחת חוכיימה

לעילוי נשמת

רבי שלמה ב"ר חיים חסאן ז"ל
מרת חנה ב"ר מנחם ע"ה

לעילוי נשמת

הרב יהודה ב"ר יחיא שליט"א
מרת ידידה ב"ר שמעון תחי'

גם אתם יכולים להיות
שותפים ביכוי הרבים!

ותחיו שותפים בהפצת עלון השבת של יהדות תימן

בתרומה של כ-100 ש"ח - הינך שותף
בהפצת העלון בארץ ובתפוצות

המרכז העולמי למורשת יהדות תימן

ארגון כינוסים
ושיעורי תורה
בארץ הקודש

קו המאורות
הקו העולמי
ליהדות תימן

בית
הוראה
ארצי

הוצאת
כתבי
רבתינו

בתי מדרש
לתורה
והוראה

מכון
המאורות

להוצאת כתבי רבותינו חכמי תימן

ת.ד. 99 בני ברק / טל: 03-30-8888-5 / פקס: 1533-6167808

מופץ הינם לזיכוי הרבים בבתי הכנסת בארה"ק ובתפוצות | מעוניין לסייע בהפצת הגליון? אנא פנה למערכת בהקדם!